

TECHNISCHE VRAAG

Indieners: J.B. Boer (D66), W.A. Wormgoor (PvdA), A. Weg (GroenLinks), B.H.J.M. Morsink (OBL)

Onderwerp: Plan van aanpak Doorpakken Sturen in het Sociaal Domein en Verantwoordingsrapportage Sociaal Domein 2019

Datum indiening vraag: 4-5-2020

Datum verzending antwoord: 11 mei 2020

Formulering:

In een raadsbrief gedateerd 15 april 2020 informeert het college ons over het Plan van aanpak Doorpakken en Sturen in het Sociaal Domein. In de commissie van 12 mei kunnen we inhoudelijk hierover met elkaar van gedachten wisselen.

De totale bezuinigingstaakstelling op zorg bedraagt € 5.668.000,- van het meerjarenbegrotingstekort van € 7.061.000,- in 2023, zoals aangegeven in het door D66, PvdA, GroenLinks en OBL ingediende amendement A19-09. Het amendement is hieronder bijgevoegd. Het college heeft in de begrotingsraad van 6 november 2019 ondubbelzinnig aangegeven met een sluitend dekkingplan te komen bij de perspectiefnota. Het college heeft daarbij beloofd alternatieven te presenteren in het geval dat het bedrag niet volledig uit het budget voor zorg gedekt zou kunnen worden. Daarbij moeten de jaarschijven 2022 en 2023 structureel en reëel in evenwicht zijn.

Deze toezegging van het college was voor D66, PvdA, GroenLinks en OBL reden om amendement A19-09 niet in stemming te brengen. In het Plan van aanpak Doorpakken en sturen in het Sociaal Domein komt het college tot een besparing in 2022 van € 2.553.750,- door in te zetten op projecten, acties en actieve casusregie. In de begeleidende raadsbrief geeft het college aan niet volledig te kunnen garanderen het beoogde resultaat te halen. Op basis van de door u gepresenteerde informatie verwachten wij ook niet dat u dit resultaat zal behalen. We vinden namelijk de voorgestelde maatregelen weinig innovatief en in financiële zin boterzacht. U behaalt met deze besparing van € 2.553.750,- nog niet de helft van de afgesproken € 5.668.000,-. Bovendien presenteert u de raad geen uitgewerkte alternatieven, zoals u op 6 november beloofde.

Wij maken ons grote zorgen om de financiële uitgangspunten die het college hanteert en stellen u hierbij de volgende vragen.

Vraag:

Gaan de bezuinigingen in de zorg niet verder dan maximaal € 2.553.750,-?
Het totale meerjarenbegrotingstekort bedraagt € 7.061.000,-. Gesteld dat u nu maximaal € 2.553.750 gaat bezuinigen op de zorg, komt er dan nog voor € 4,5 miljoen aan bezuinigingsmaatregelen uit de overige domeinen?

Antwoord:

Het begrotingstekort volgens de vastgestelde meerjarenbegroting 2020-2023 is als volgt (bedragen x € 1.000):

	2020	2021	2022	2023
Resultaat begroting	-920	-1.997	-3.085	-3.456

Dit is het totaal van de gehele begroting van de gemeente Berkelland en niet het onderdeel binnen het sociaal domein waarop het taakstellend budget rust. Maatregelen ter dekking van dit

begrotingstekort zullen in eerste instantie dan ook gevonden dienen te worden buiten het sociaal domein.

Naast bovenstaand begrotingstekort is in het programma “Zorg voor wie dat nodig heeft” een taakstelling opgenomen. Deze taakstelling is gebaseerd op het tekort dat is vastgesteld bij de jaarrekening 2018 op een bedrag van € 3.164.000,-. Het karakter van deze taakstelling is wezenlijk anders dan het reguliere begrotingstekort, omdat bij de taakstelling in dit programma reeds maatregelen in gang zijn gezet ter invulling van deze taakstelling. De marsroute die met de provincie destijds is afgesproken is dat het tekort als volgt in 4 jaar stapsgewijs wordt ingelopen:

Tekort Jeugdzorg en WMO (bedragen x 1.000)	2019	2020	2021	2022
Tekort op het sociaal domein (jrek 2018)	3.164	3.164	3.164	3.164
Verwachte taakstelling in programma Zvw dnh	-791	-1.582	-2.373	-3.164
Resteert/ te dekken uit de reserve nadelen decentralisaties	2.373	1.582	791	-

Bij het opstellen van de begroting voor 2019 kon het tekort reeds met € 791.000 structureel worden ingevuld, waarbij de taakstelling met eenzelfde bedrag is verlaagd:

Tekort Jeugdzorg en WMO (bedragen x 1.000)	2019	2020	2021	2022
Tekort op het sociaal domein (begroting 2019)	2.373	2.373	2.373	2.373
Taakstelling verwerkt in begroting 2019	0	-791	-1.582	-2.373
Resteert/ te dekken uit de reserve nadelen decentralisaties	2.373	1.582	791	-

De taakstelling op Jeugdzorg en WMO is verwerkt in de begroting 2020, bij “Jeugdzorg in natura”, zoals blijkt uit onderstaande specificatie:

Specificatie Jeugdzorg in natura (bedragen x 1.000)	2020	2021	2022	2023
Jeugd	-9.286	-9.286	-9.276	-9.276
Uitvoeringsplan	-875	-875	-875	0
Taakstelling	791	1.582	2.373	2.373
Overige	321	276	276	276
Totaal Jeugdzorg in natura vlg begroting 2020	-9.049	-8.303	-7.502	-6.627

Vanwege ontwikkelingen uit de mei- en decembercirculaire 2019 en de realisatiecijfers als opgenomen in de jaarrekening 2019 is het beeld inmiddels gewijzigd. Het tekort in het sociaal domein is groter geworden dan was verwerkt in de begroting 2020. Zo blijkt het traject om de lasten van met name de Zorg in Natura (zowel jeugd en WMO) terug te brengen tot een lager niveau, weerbarstig. In de verantwoordingsrapportage sociaal domein 2019, die u onlangs heeft ontvangen, is met deze ontwikkelingen rekening gehouden. Gemakshalve verwijzen wij hier naar het overzicht op pagina 14 van de verantwoordingsrapportage, waarin het tekort op het sociaal domein met rij L op nieuw is weergegeven voor de jaren 2021 en 2022, volgens de laatste inzichten. De jaarschijf 2020 is hierin nog gebaseerd op de primitieve begroting, omdat deze bij de bestuursrapportage 2020 wordt meegenomen. Deze cijfers zullen ook de basis vormen voor de perspectiefnota 2021 en de begroting 2021. Omdat de perspectiefnota nog in ontwikkeling is, is dit nog onder voorbehoud. Uit de verantwoordingsrapportage blijkt dat ook doordat de lasten, zoals deze op basis van de nu bekende gegevens worden geraamd, gelijk blijven en zelfs licht stijgen.

Het gaat om circa € 1,4 miljoen structureel aanvullend tekort vanaf 2020. Dat betekent ook dat de maatregelen zoals tot nu toe opgestart, niet afdoende zullen zijn. We zijn daarom bezig om

aanvullende maatregelen te treffen, waarover we u ruim voor de begroting 2021 nader zullen informeren.

Daarnaast zijn er wensen aangaande nieuw beleid, en kent de uitkering uit het gemeentefonds, voor zover het kan worden toegerekend aan het sociaal domein een negatieve ontwikkeling vanaf 2022. Het voorgaande zullen we meenemen in de bestuursrapportage 2020 en de perspectiefnota 2021.

Ter informatie het voorgaande in een overzicht, waarbij de eerste rij overeenkomt met de primitieve begroting en de derde rij het geraamde tekort per 1/1 2020 in het overzicht op pagina 14 van het verantwoordingsdocument bevat en de onderste rij het verwachte tekort dat naar verwachting wordt meegenomen in de perspectiefnota. Omdat deze nog wordt opgesteld, kunnen er na beantwoording van deze vragen nog wijzigingen optreden.

	2020	2021	2022	2023	2024
Tekort sociaal domein als opgenomen in de primitieve begroting	-2.373	-2.373	-2.373	-2.373	-2.373
Ontwikkelingen ¹	446	446	446	446	446
Subtotaal tekort sociaal domein	-1.927	-1.927	-1.927	-1.927	-1.927
Correctie algemene uitkering	p.m.	264	-382	-382	-382
Autonome ontwikkelingen sociaal domein	p.m.	-1.439	-1.430	-1.430	-1.430
Nieuwe wensen/investeringen	p.m.	-229	-229	-229	-229
Totaal	p.m.	-3.331	-3.968	-3.968	-3.968

We zijn bezig te analyseren waar deze verdere stijging door is ontstaan en welke aanvullende maatregelen we kunnen treffen om het tekort terug te dringen. Vooral nog is het uitgangspunt om het volledige tekort binnen het sociaal domein op te lossen. Voor de behandeling van de begroting 2021 zullen we u hierover nader informeren

In de notitie "Doorpakken Sturen in het Sociaal Domein" van 7 april 2020 is aangegeven op welke wijze we invulling geven aan de oorspronkelijke taakstelling. In de plannen is uitgegaan van de volgende jaarlijkse besparing:

Invulling taakstelling sociaal domein	2020	2021	2022	2023
Projecten en acties	427	835	1.054	1.054
Actieve casusregie	-	750	1.500	1.500
Totaal	427	1.585	2.554	2.554

Omdat het gaat om structurele maatregelen, is in bovenstaand overzicht de jaarschijf 2023 toegevoegd.

Ter informatie het onderstaande overzicht zoals deze in basis in de perspectiefnota wordt meegenomen. Deze kunnen nog wijzigen naar aanleiding van nieuwe inzichten bij het opstellen van de perspectiefnota.

	2021	2022	2023	2024
Tekort sociaal domein	-3.331	-3.968	-3.968	-3.968
Dekking uit reserve	791			

¹ Wijziging na verwerking van de meicirculaire. In de oorspronkelijke raming was deze nog niet bekend.

Sturen in sociaal domein	1.585	2.554	2.554	2.554
Structureel Algemene uitkering Jeugd		650	650	650
Decembercirculaire 2019	300	300	300	300
Meicirculaire 2020	PM	PM	PM	PM
Saldo sociaal domein	-655	-464	-464	-464

Het is overigens niet zo dat de maatregelen binnen het sociaal domein als “bezuinigingen” moeten worden gezien, omdat dat impliceert dat de kwaliteit wordt verminderd. De beoogde transformatie als opgenomen in de notitie “Doorpakken Sturen in het Sociaal Domein” heeft juist tot doel om via investeringen te komen tot verbeteringen en daarmee tot lagere kosten. Dat klinkt misschien paradoxaal, maar het is juist de weg die we bewandelen, omdat alleen op deze manier structureel de kosten kunnen worden verlaagd. We zijn ervan overtuigd dat de voorgestelde inzet, door transformatie en de projecten en acties, de enige manier zijn om tot een sluitende begroting in het sociaal domein te komen. We zien daarin ook de overtuiging bij andere partners (zorgaanbieders, huisartsen e.d.) om op een andere manier te werken en daarbij bij te dragen aan de transformatie.

Vraag:

Zowel in het Plan van aanpak als in de Verantwoordingsrapportage geeft u de financiële situatie weer tot en met 2022. De afspraken met u over het meerjarentekort in onze begroting gaan tot en met 2023. U onttrekt ons zo het zicht op de daadwerkelijke realisatie van de afspraken en de te nemen maatregelen. Wij verzoeken u om ons een cijfermatige opstelling te sturen die inzicht geeft in de financiën voor de jaren waarvoor met u afspraken over het meerjarentekort gemaakt zijn, dus met inbegrip van de jaarschijf 2023.

Antwoord:

In bovenstaande tabellen is de jaarschijf 2023 ook opgenomen, omdat we voor 2023 geen wezenlijke veranderingen voorzien ten opzichte van 2022. De circulaire van het rijk waarin inzicht wordt gegeven in de algemene uitkering uit het gemeentefonds geven ook informatie tot en met 2023. Het verschil tussen 2022 en 2023 blijft echter beperkt tot een bedrag van bijna € 20.000.

In de Verantwoordingsrapportage geeft u aan dat door overschrijdingen op de voorzieningen Maatschappelijke ondersteuning en Zorg in Natura Jeugd er aan de begroting 2020 en verder € 1.474.000,- aan kosten moeten worden toegevoegd.

Daarmee gaat de bezuiniging op zorgkosten dus van € 5.668.000,- naar € 7.142.000,- en het totale meerjarentekort per 2023 van € 7.061.000,- naar € 8.535.000,-. Dat maakt ons tekort groter dan ooit.

Op pagina 14 van de Verantwoordingsrapportage presenteert u een overzicht met de doorwerking van overschrijdingen. U komt dan bij de lasten voor 2020 op een bedrag van € 24.691.000,- uit. Vervolgens rekent u daarmee door en komt u tot een resterende taakstelling voor 2020 van € 1.500.000,-.

In de vastgestelde begroting 2020 bedroegen de lasten voor 2020 al € 27.165.000,- maar de structurele overschrijding is daarin nog niet inbegrepen (p. 24). Als u een overschrijding heeft van € 1.474.000,- komen de totale lasten volgens ons op € 28.639.000,-.

Vraag:

Graag ontvangen wij een verklaring voor het feit dat u in de Verantwoordingsrapportage, inclusief overschrijding, tot minder zorgkosten komt dan in de vastgestelde begroting 2020.

Antwoord:

In de vastgestelde begroting (primitief) zijn de lasten in het programma Zorg voor wie dat nodig heeft bepaald op € 26.733.000,-. Daarin zijn ook lasten opgenomen voor inburgering, algemene voorzieningen en het uitvoeringsplan. In de verantwoordingsrapportage staat in de tabel onder 3.1 het totaaloverzicht van het programma. Op pagina 14 zijn alleen de lasten opgenomen van de nieuwe taken die de gemeente met ingang van 2015 opgedragen heeft gekregen. De inburgering behoort daar niet toe. De taken die we uitvoeren onder algemene voorzieningen, zoals het geven van een bijdrage aan de GGD en de Yunio voor het consultatiebureauwerk, lagen ook voor 2015 bij de gemeente.

Het uitvoeringsplan "Samen denken, Samen doen" is weliswaar nieuw, maar wordt volledig gedekt uit reserves. Deze lasten worden daarmee niet specifiek gedekt door rijksmiddelen.

In de tabel van de verantwoordingsrapportage op pagina 14, worden de lasten en baten meegenomen die betrekking hebben op de afspraak met de raad dat nieuwe taken (lees vanaf 2015) worden uitgevoerd tegen de daarvoor door het rijk beschikbaar gestelde middelen.

Vraag:

Het antwoord op de vorige vraag kan gelegen zijn in de volgende constatering: wij constateren dat u in de begroting 2020 en verder een post heeft opgenomen met de titel "via algemene voorzieningen stimuleren wij inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen" voor een bedrag van € 2.297.000,- in 2020. In de kostenopzet op pagina 14 van de Verantwoordingsrapportage komen deze kosten niet meer terug.

Waarom tellen deze kosten in de verantwoordingsrapportage niet meer mee in de bepaling van de totale kosten en daarmee in de nog in te vullen taakstelling?

Antwoord:

De taken die worden uitgevoerd onder Algemene voorzieningen zijn niet nieuw, al hebben taken wel een andere inhoudelijke invulling gekregen. De verantwoordelijkheid voor de algemene voorzieningen lag namelijk ook voor 2015 bij de gemeente. Op de uitvoering van deze taken is er ook geen sprake van een tekort, al vallen ze wel onder het programma 'zorg voor wie dat nodig heeft'. Ze spelen daarom in eerste instantie ook geen rol in de opdracht van de raad dat nieuwe taken tegen de daarvoor beschikbaar gestelde rijksmiddelen moeten worden uitgevoerd.

Vraag:

Er is sprake van meerdere onverklaarde kostenontwikkelingen. De kosten voor WMO zijn bijvoorbeeld in de verantwoordingsrapportage inclusief overschrijding € 10.375.000,- en in de begroting zonder overschrijding € 11.157.000,-.

Graag ontvangen wij ook hiervoor een toelichting.

Antwoord:

In de kolom 2020 is de begroting opgenomen zoals die door uw raad is vastgesteld (primitieve begroting). In de kolom 2021 is ook rekening gehouden met de ontwikkelingen die wij zien op basis van het boekjaar 2019. In andere woorden: de begroting 2020 is gebaseerd op de begroting 2019 met aanpassingen die in de perspectiefnota 2020 zijn opgenomen voor bijvoorbeeld tariefaanpassingen en de effecten van het abonnementstarief. De begroting 2021 houdt ook rekening met de toenemende vraag naar Zorg in Natura die blijkt in het boekjaar 2019.

De begroting 2020 zal bij de bestuursrapportage opnieuw beoordeeld worden. Dat is ook het moment waarop de begroting aangepast zal worden, wanneer en voor zover de ontwikkeling van de structurele lasten daar aanleiding toe geven. Dat is dit jaar het geval, zoals we ook bij het antwoord op de eerste vraag hebben aangegeven.

Het mag duidelijk zijn dat wij ons zeer ernstige zorgen maken over de financiën als zodanig en evenzeer over uw rapportage voor de raad en inwoners. De aansluitingen met eerdere P&C-

stukken zijn niet helder. Wij moeten als gemeenteraadsleden kunnen controleren en sturen op juiste en volledige informatie en daar ontbreekt het ook nu weer aan.

Bovenstaande meerjarentekort van € 8.500.000,— in 2023 wordt het grootste tekort uit de Berkellandse geschiedenis, een tekort dat bovendien volledig ontstaan is voor de coronacrisis.

Vraag:

Wilt u ons in komende planning- en controlcyclusstukken de kosten door de coronacrisis en mogelijke tegemoetkomingen in een apart hoofdstuk weergeven en toelichten?

Antwoord:

Ja, voor zover dit inzicht te geven is, zullen we u hierover informeren.

Toelichting:

- 1. Schriftelijke vragen worden kort en duidelijk geformuleerd.*
- 2. Het antwoord volgt binnen 14 dagen nadat ze zijn ingediend bij de griffie.*